

TÜRKÇE

Metinde Anlam

METİNDE BAŞLIK

Metinde anlatılanları en iyi özetleyen sözcük ya da sözcük grubudur.

Başlığın temel özellikleri şunlardır:

- Metnin tamamını kapsar.
- Metnin konusu ve ana fikri ile bağlantılıdır.
- İlgili çekici ve düşündürücüdür.

Başlığı bulmak için sorulan başlıca soru kalıpları aşağıdaki gibidir:

- Bu metnin başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir?
- Bu metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

METNİN KONUSU

Yazarın kaleme aldığı bir olay, duygu veya düşünce paragrafın konusunu oluşturur.

Metinde konunun temel özellikleri şunlardır:

- Verilen metnin tamamını kapsar.
- Metinde üzerinde durulan olay, durum ya da kavramdır.
- “Anlatılan nedir?”, “Neden söz ediliyor?” soruları metnin konusunu verir.

Metinde konuyu bulmak için sorulan başlıca soru kalıpları aşağıdaki gibidir:

- Verilen metinde neden bahsediliyor?
- Bu metinde ne anlatılıyor?
- Yazar bu metinde neden yakınıyor?

- Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?
- Bu parçada aşağıdakilerden hangisinden söz edilmektedir?
- Bu parçada neye değinilmiştir?

METNİN ANA FİKRİ

Metinde/Paragrafta okuyucuya verilmek istenen mesaj o metnin ana düşüncesini oluşturur. Ana düşünce paragrafın yazılma amacını belirler.

Ana düşüncenin temel özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Verilmek istenen mesajı kapsar.
- Okunan metinden çıkarılması gereken derstir.
- “Bu metin hangi amaçla yazılmıştır?”, “Okuyucuya verilmek istenen mesaj nedir?” soruları metnin ana düşüncesini verir.

Ana düşüncüyü bulmak için sorulan başlıca soru kalıpları aşağıdaki gibidir:

- Metnin ana fikri (ana düşünce, ana duygu, tema) aşağıdakilerden hangisidir?
- Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?
- Bu metinde hangi özellik vurgulanmıştır?

YARDIMCI DÜŞÜNCELER

Ana düşüncüyü destekleyen diğer düşüncelerdir. Yardımcı düşünceler adan düşüncüyü besler ve oluşturur.

Yardımcı düşüncenin belirgin özellikleri şöyledir:

- Ana düşüncenin daha iyi açıklanmasını sağlar.
- Ana fikir bir taneyken yardımcı düşünce birden fazladır.
- Yardımcı fikir soru kalıpları genellikle olumsuzdur.

Aşağıdaki sorular yardımcı düşünceler ile ilgilidir:

- Bu metinden aşağıdakilerde hangisi çıkarılamaz?
- Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?
- Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

BİR SORUNUN CEVABI OLAN METİNLER

Verilen metnin hangi soruya cevap olarak verildiği sorulur.

Bir sorunun cevabı olan metnin özellikleri şunlardır:

- Soru ile metin arasında bir bütünlük olmalıdır.
- İlk cümle genellikle fikir verebilir, fakat metnin bütününe mutlaka bakılmalıdır.

Aşağıdaki sorular bir sorunun cevabı olan metinler ile ilgilidir:

- Bu metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?
- Bu parça, aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı olabilir?
- Aşağıdakilerden hangisi bu soruya cevap olarak söylenmiştir?

METNİN ANAHTAR KELİMESİ

Bir yazıda konuyu en açık ve anlaşılır biçimde ifade eden kelime veya kelimelerdir.

METNİN YAPISI

Bütün metinlerde giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunmaktadır.

Giriş Bölümü:

- Paragrafın konusun bir cümleyle ortaya konur ya da sezdirilir. bir ya da birkaç cümleden meydana gelebilir.

- Giriş cümlelerinde “şöyle ki, halbuki, kısacası, ama, fakat, oysa, bundan dolayı, yine de, bu nedenle, ne var ki, bunun için...” gibi kelimeler giriş bölümünde kullanılmaz.

Gelişme Bölümü:

- Metindeki en ayrıntılı bölümdür.
- Bu bölümde cümle ya da cümleler ana düşüncüyü açıklayarak, örneklendirerek geliştirir.
- Yardımcı düşünceler daha çok bu bölümde bulunur.

Sonuç Bölümü:

- Sonuç bölümü kısadır. Bir ya da birkaç cümleden oluşur.
- Metinde anlatılanların sonuca bağlandığı bölümdür.
- Bu bölümde ana düşünce verilebilir ya da parçada işlenen düşünceler özetlenebilir.
- Özetlendiği ve bir sonuca gidildiği için de bu bölümde yer yer “öyleyse, sonuç olarak, kısacası, demek ki, yani, böylece...” gibi özet niteliği sözlere yer verilebilir.

METİNDE/PARAGRAFTA HİKÂYE

UNSURLARI

Olay: Yaşanmış ya da yaşanabilecek durumlardır.

Şahıs Kadrosu: Olayları yaşayan ve olaylardan etkilenen kahramanlardır.

Yer (Mekân): Olayın yaşandığı çevre veya mekândır.

Zaman: Olayın yaşandığı dönem, an mevsim ya da gündür